

Sotia călătorului în timp

Audrey Niffenegger

Traducere și note
ONA FRANTZ

TRITONIC

*Țimpul măsurat de ceas ne e director de bancă, perceptor,
inspector de poliție; pe cînd acest timp interior ne e soție.*

(J.B. Priestley, Man and Time)

IUBIRE DUPĂ IUBIRE

Va veni timpul
cînd, cu entuziasm,
te vei saluta pe tine însuși ajuns
la ușa ta, în oglinda ta,
și fiecare va zîmbi la bun-venitul celuilalt

și va spune șezi aici. Mănîncă.
Îl vei iubi din nou pe străinul care-a fost tu însuși.
Dă-i pîine. Dă-i vin. Dă-i înapoi inima
străinului care te-a iubit

toată viața ta, pe care l-ai ignorat
pentru altul, care te știe pe de rost.
Aruncă scrisorile de dragoste de pe noptieră,

fotografiile, însemnările disperate,
jupoaie-ți propria ta imagine de pe oglindă.
Șezi. Ospătează-te din propria ta viață.

Derek Walcott

Pentru
ELIZABETH HILLMAN TAMANDL
20 mai 1915 — 18 decembrie 1986
și
NORBERT CHARLES TAMANDL
11 februarie 1915 — 23 mai 1957

Prolog

CLARE: Nu-i ușor să fii lăsat în urmă. Îl aștept pe Henry, fără să știu unde e, întrebându-mă dacă n-a pățit ceva. Nu-i ușor să fii cel care stă pe loc.

Îmi tot fac de lucru. Timpul trece astfel mai repede.

Mă duc la culcare singură, mă trezesc singură. Ies la plimbare. Lucrez pînă obosesc. Mă uit cum se joacă vîntul cu gunoaiile care au stat toată iarna sub zăpadă. Toate lucrurile par simple pînă începi să te gîndești la ele. De ce absența intensifică dragostea?

Cu mult timp în urmă, bărbații ieșeau pe mare, iar femeile îi așteptau pe țarm, scrutînd orizontul ca să zărească micile ambarcațiuni. Acum îl aștept eu pe Henry. Dispare fără voia lui, fără avertisment. Îl aștept. Fiecare clipă de așteptare îmi pare un an, o eternitate. Fiecare moment e dens și transparent ca sticla. Prin fiecare clipă văd o infinitate de clipe aliniată, așteptînd. De ce s-a dus unde nu-l pot urma?

HENRY: Cum e? *Cum e?*

Cîteodată e ca și cum ți-ar fi fost distrasă atenția doar pentru o clipă. Apoi, cu o tresărire, îți dai seama că volumul pe care îl țineai în mînă, cămașa din bumbac, în carouri roșii, cu nasturi albi, blugii negri preferați și șosetele maro cu un început de gaură într-un călcîi, camera de zi, ceainicul din bucătărie, care e aproape de momentul în care va șuiera, toate acestea au dispărut. Iar tu stai în pielea goală, ca un pui de gaită, pînă la glezne în apa înghețată din rigola unui drum de țară necunoscut. Aștepți puțin să vezi dacă nu cumva o să sari înapoi la cartea ta, la apartamentul tău etcetera. După vreo cinci minute de înjurat și tremurat și sperat din rărunchi că vei dispărea pur și simplu, o iei la picior într-o direcție oarecare, care te va duce pînă la urmă la o fermă, unde vei avea de ales între a fura sau a explica. Furatul te duce uneori la pușcărie, dar explicatul e mai obositor și mai plictisitor, îți ia mai mult timp și tot implică niște minciuni, iar uneori tot la pușcărie ajungi, așa că, la naiba.

Uneori te simți ca atunci cînd te ridici în picioare prea brusc, chiar dacă de fapt zaci în pat pe jumătate adormit. Auzi cum îți aleargă sîngele prin cap și ai senzația unei căderi vertiginoase. Simți furnicături în mîini și în picioare, după care nu ți le mai simți deloc, au dispărut. Iar te-ai localizat greșit. Durează doar o clipă, abia ai timp să încerci să-ți ții echilibrul, dînd din mîini ca o morișcă (chiar cu riscul de a te răni sau de a strica vreun obiect important pe care îl ai la tine), după care te trezești alunecînd de-a lungul holului acoperit cu mochetă verde-pădure dintr-un Motel 6 din Athens, Ohio, la ora 4:16 dimineața, luni 6 august 1981, și te lovești cu capul de ușa cuiva, astfel încît o oarecare domnișoară Tina Schulman din Philadelphia deschide ușa și începe să țipe cînd vede un bărbat în pielea goală, cu urme de la țesătura covorului pe piele, care a leșinat la picioarele ei. Te trezești din comoție la Spitalul Districtual, cu un polițist la ușă, care ascultă

AUDREY NIFFENEGGER

meciul lui Phillies* la un radio cu tranzistori pîrîitor. Din fericire, aluneci iar în starea de inconștientă și te trezești din nou cîteva ore mai tîrziu, în propriul tău pat, iar nevastă-ta stă aplecată asupra ta cu o figură foarte îngrijorată.

Cîteodată ești euforic. Totul e sublim și înconjurat de o aură, și dintr-o dată te apucă o stare de greață intensă, după care dispari. Vomiți în vreun strat de mușcate de la periferie, sau în pantofii de tenis ai tatălui tău, sau pe podeaua propriei tale băi cu trei zile în urmă, sau pe o potecă de scînduri din Parcul Stejarilor, din Illinois, pe la 1903, sau pe un teren de tenis într-o frumoasă zi de toamnă din anii '50, sau pe piciorul tău desculț într-o mare varietate de timpuri și locuri.

Cum e?

Este exact ca în visele acelea în care îți dai seama brusc că trebuie să dai un test pentru care n-ai învățat și că nu ești îmbrăcat cu nimic. Și ți-ai uitat portofelul acasă.

Cînd sînt acolo, în timp, sînt inversat, preschimbat într-o versiune disperată a mea însumi. Mă transform într-un hoț, într-un vagabond, într-un animal care fuge și se ascunde. Sperii bătrînele și uimesc copiii. Sînt o scamatorie, o iluzie dintre cele mai puternice, atît de incredibilă, încît de fapt e adevărată.

Există vreo logică, vreo regulă în toate venirile și plecările acestea, în toate dislocările acestea? Există vreo modalitate de a rămîne pe loc, de a te integra prezentului cu fiecare celulă? Nu știu. Sînt unele indicii; așa cum în cazul fiecărei boli există tipare, posibilități. Oboseala, zgomotele puternice, stresul, ridicarea bruscă în picioare, lumina intermitentă — oricare dintre acestea poate declanșa un episod. Dar: pot să citesc ediția de duminică din *Times*, cu cana de cafea în mîină, cu Claire moțîind lîngă mine în pat, și dintr-o dată să fiu în 1976, privindu-mă pe mine însumi la vîrsta de 13 ani, cum tund peluza bunicilor. Unele dintre aceste episoade durează doar cîteva clipe; mister de parcă aș asculta un radio auto care nu reușește să rămînă fixat pe vreun post. Mă pomenesc în aglomerații, în publicuri, în gloate. Sau la fel de frecvent sînt singur, în vreun cîmp, într-o casă, într-o mașină, pe o plajă, într-un gimnaziu în miez de noapte. Mă tem să nu mă trezesc într-o celulă de pușcărie, într-un lift plin de oameni, în mijlocul vreunei autostrăzi. Apar de nicăieri, în pielea goală. Cum să explic asta? N-am reușit niciodată să iau ceva cu mine. Nici haine, nici bani, nici acte. Toate aceste vizite scurte mi le petrec făcînd rost de haine și încercînd să mă ascund. Din fericire, nu port ochelari.

E ironic, zău. Toate plăcerile mele au legătură cu confortul casei: opulența fotoliului, emoțiile temperate ale domesticului. Nu cer decît bucurii umile. Un roman de mistere citit în pat, mirosul părului lung și roșu-auriu al lui Clare, ud după spălare, o carte poștală de la un prieten aflat în vacanță, frișca dispersîndu-se în cafea, moliciunea pielii de sub sîinii lui Clare, simetria pungilor cu alimente

* (Philadelphia) Phillies: echipă de baseball din Philadelphia, care joacă în liga profesionistă.

SOȚIA CĂLĂTORULUI ÎN TIMP

puse pe blatul din bucătărie, așteptînd să fie desfăcute. Îmi place să rătăcesc printre corpurile de rafturi de la bibliotecă, atingînd ușor cotoarele cărților, după ce patronii au plecat acasă. Acestea sînt lucrurile care mă umplu de un dor dureros cînd sînt dislocat din preajma lor de cîte un capriciu al Timpului.

Și Clare, întotdeauna Clare. Clare dimineața, somnoroasă, cu fața boțită. Clare vîrîndu-și brațele în cuva cu pastă de hîrtie, ridicînd matrița și scuturînd-o așa, și așa, pentru ca fibrele să se dizolve și să se amestece. Clare citind, cu părul atîrnîndu-i peste spătarul scaunului, masîndu-și cu balsam, înainte de culcare, mîinile crăpate și roșii. Aud deseori vocea joasă a lui Clare.

Urăsc să fiu acolo unde ea nu este, cînd ea nu este. Și totuși plec mereu, iar ea nu mă poate urma.

I

Omul de dinafara timpului

O, *nu* pentru că *există* fericirea,
acest câștig pripit al unei viitoare pierderi.

...

Și pentru că a fi aici înseamnă totuși ceva, și pentru că pesemne
tot ceea ce e aici, ceea ce trece, are mare nevoie de noi și,
oricât ar părea de ciudat, ne privește. Pe noi, cei mai trecători.

...

...Dar, ah, în cealaltă viață,
vai, dincolo, ce duci cu tine? Nu felul de a vedea, deprins
anevoie în această lume, nimic din ceea ce ți s-a întâmplat aici. Nimic.
Prin urmare, durerile. Înainte de toate, ceea ce este mai greu,
lunga experiență a iubirii, — prin urmare
ceea ce nici nu se poate spune în limbaj omenesc.

(Rainer Maria Rilke, *A noua elegie duineză*,
trad. Vasile Avram)